

Διονύσιος Σολωμός
Ὁ Κρητικός
1 [18.]

.....
.....
Ἐκοίταα, κι ἦτανε μακριά ἀκόμη τ' ἀκρογιάλι·
«Ἀστροπελέκι μου καλό, γιά ξαναφέξε πάλι!»
Τρία ἀστροπελέκια ἐπέσανε, ἓνα ξοπίσω στ' ἄλλο
Πολύ κοντά στήν κορασιά μέ βρόντημα μεγάλο·
5 Τά πέλαγα στήν ἀστραπή κι ὁ οὐρανός ἀντήχαν,¹
Οἱ ἀκρογιαλιές καί τά βουνά μ' ὅσες φωνές κι ἄν εἶχαν.

2 [19.]
Πιστέψετε π' ὅ,τι θά πῶ εἶν' ἀκριβή ἀλήθεια,
Μά τές πολλές λαβωματιές πού μῶφαγαν τά στήθια,
Μά τοὺς συντρόφους πῶπεςαν στήν Κρήτη πολεμώντας,
Μά τήν ψυχὴ πού μ' ἔκαψε τόν κόσμο ἀπαρτώντας.
5 (Λάλησε, Σάλπιγγα! κι ἐγὼ τό σάβανο τινάζω,
Καί σχίζω δρόμο καί τς ἀχνούς ἀναστημένους² κράζω:
«Μὴν εἶδετε τήν ὁμορφιά πού τήν Κοιλάδα ἀγιάζει;
Πέστε, νά ἰδεῖτε τό καλό ἐσεῖς κι ὅ,τι σᾶς μοιάζει.
Καπνός δέ μένει ἀπὸ τή γῆ· νιός οὐρανός ἐγίνη·
10 Σάν πρῶτα ἐγὼ τήν ἀγαπῶ καί θά κριθῶ μ' αὐτήνη.
– Ψηλά τήν εἶδαμε πρωί· τῆς τρέμαν τά λουλούδια
Στὴ θύρα τῆς Παράδεισος πού ἐβγήκε μέ τραγούδια·
Ἐψάλλε τήν Ἀνάσταση χαροποιά ἡ φωνή της,
Κι ἔδειχνεν ἀνυπομονιά γιά νά 'μπει στό κορμί της·
Ὁ οὐρανός ὁλόκληρος ἀγρίκαε σαστισμένος,
Τό κάπνιμο ἀργοπόρουνε ὁ κόσμος ὁ ἀναμμένος·
Καί τώρα ὁμπρός³ τήν εἶδαμε· ὀγλήγορα σαλεύει·
Ὅμως κοιτάζει ἐδῶ κι ἐκεῖ καί κάποιονε γυρεύει»).

3 [20.]
Ἀκόμη ἐβάστουνε ἡ βροντή.....
Κι ἡ θάλασσα, πού σκίρτησε σάν τό χοχλό πού βράζει,⁴
Ἦσύχασε καί ἔγινε ὅλο ἡσυχία καί πάστρα,⁵
Σάν περιβόλι εὐώδησε κι ἐδέχτηκε ὅλα τ' ἄστρα·
5 Κάτι κρυφὸ μυστήριον ἐστένεψε⁶ τῇ φύσει
Κάθε ὁμορφιά νά στολιστεῖ καί τό θυμὸ ν' ἀφήσει.
Δέν εἶν' πνοή στὸν οὐρανὸ, στὴ θάλασσα, φυσώντας
Οὔτε ὅσο κάνει στὸν ἀνθὸ ἡ μέλισσα περνώντας,
Ὅμως κοντά στήν κορασιά, πού μ' ἔσφιξε κι ἐχάρη,
10 Ἐσειότουν τ' ὀλοστρόγγυλο καί λαγαρό φεγγάρι·
Καί ξετυλίζει ὀγλήγορα κάτι πού ἐκεῖθε βγαίνει,
Κι ὁμπρός μου ἰδοὺ πού βρέθηκε μία φεγγαροντυμένη.
Ἐτρεμε τό δροσάτο φῶς στὴ θεϊκιά θωριά της,
Στά μάτια της τά ὀλόμαυρα καί στά χρυσά μαλλιά της.

¹ ἀντήχαν = ἀντηχοῦσαν.

² ἀχνός = ἀμυδρὴ φιογούρα, ἐτοιμὴ νὰ σβήσει.

³ τώρα ὁμπρός = μόλις, πρὶν ἀπὸ λίγο.

⁴ σκίρτησε = «σκιρτούσε»: ἀναταρασσόταν, χοχλός = κοχλασμός, βράσιμο.

⁵ πάστρα = καθαρότητα, διαύγεια.

⁶ ἐστένεψε = ἐπιβλήθηκε (στὴν φύση), τὴν ἀνάγκασε.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- A1.** Να αναφέρετε ονομαστικά τρία από τα κύρια θέματα της Επτανησιακής Σχολής και για το καθένα να γράψετε ένα παράδειγμα από το ποιητικό κείμενο του Διονυσίου Σολωμού που σας δόθηκε. **Μονάδες 15**
- B1.** Σύμφωνα με την Ελένη Τσαντσάνογλου, ένα από τα γνωρίσματα του σολωμικού έργου είναι ότι ο ποιητής συνθέτει τη φυσική και τη μεταφυσική πραγματικότητα.

- α. Να εντοπίσετε και να σχολιάσετε δύο εικόνες του κειμένου που να επιβεβαιώνουν την παραπάνω άποψη. (μονάδες 10)
- β. Γιατί, κατά τη γνώμη σας, ο ποιητής επιλέγει να αναγάγει στο απόσπασμα 2 [19.] τη λυρική του αφήγηση σε επίπεδο μεταφυσικό; (μονάδες 10)

Μονάδες 20

- B2.** Στο απόσπασμα 3 [20.] ο Σολωμός αναπτύσσει το μοτίβο της σιγής του κόσμου πριν από τη θεία επιφάνεια. Να βρείτε δύο εκφραστικά μέσα με τα οποία αποδίδεται το μοτίβο αυτό στο συγκεκριμένο απόσπασμα (μονάδες 10) και να τα αναλύσετε (μονάδες 10).

Μονάδες 20

- Γ1.** Να σχολιάσετε τους παρακάτω στίχους:

α. «**Ἄστροπελέκι μου καλό, γιά ξαναφέξε πάλι!**»
Τρία ἄστροπελέκια ἐπέσανε, ἕνα ξοπίσω στ' ἄλλο
Πολύ κοντά στήν κορασιά μέ βρόντημα μεγάλο·
 (σε μία παράγραφο 80 – 100 λέξεων) (μονάδες 15)

- β. **Ἐψάλλε τήν Ἀνάσταση χαροποιά ἢ φωνή της,**
Κι ἔδειχνεν ἀνυπομονιά γιά νά 'μπει στό κορμί της· (σε μία παράγραφο 60 – 80 λέξεων) (μονάδες 10)

Μονάδες 25

- Δ1.** Στο παρακάτω απόσπασμα από το ποίημα του Γεράσιμου Μαρκορά «Ο Όρκος» ο Μάνθος (ήρωας της Κρητικής επανάστασης των ετών 1866-1869, που έχει σκοτωθεί στο ολοκαύτωμα του Αρκαδίου) απευθύνεται στην ετοιμοθάνατη αγαπημένη του. Να συγκρίνετε ως προς το περιεχόμενο το απόσπασμα αυτό του Μαρκορά με το κείμενο του «Κρητικού» που σας δόθηκε.

Μονάδες 20

Ἄκου, Εὐδοκιά!¹ – Σάν ἔπαψαν στὸ οὐράνιο περιγιάλι
 Τοῦ φτάσιμού μας ἡ χαραίς² – ὦιμέ! – τὰ μύρια κάλλη,
 Ποῦ³ μ' ἕνα βλέμμα ἐξάνοιξα⁴ τριγύρου σκορπισμένα,
 Χλωμά καὶ κρύα μοῦ φάνηκαν, θυμούμενος ἐσένα.
 Ἐπῆρα δρόμο μακρινό. Σάν πότε θὰ σὲ φέρῃ
 Στὴν ἀγκαλιά μου ὁ Θάνατος ρωτοῦσα κάθε ἀστέρι,
 Καὶ ὀμπρὸς ἀπέρνα⁵ κ' ἔκανα σὲ Ἀνατολὴ καὶ Δύση
 Τὸ ἀγαπητό σου τ' ὄνομα γλυκὰ νὰ ἠχολογήσῃ.
 Σὲ πλάγι οὐράνιο, ποῦ ψυχὴ δὲν ἦτανε κάμμία,
 Θλιμμένος χάμου ἐκάθισα. Στὴ μοναξιά τὴ θεία
 Τὰ πρῶτα τῆς ἀγάπης μας εὐτυχισμένα χρόνια
 Μοῦ φτερουγιάζανε ὀμπροστά, σὰν τόσα χελιδόνια.
 Στὰ μέρη, ποῦ ἔχαν μᾶς ἰδῆ⁶ τόσαις φοραῖς ἀντάμα,
 Ὅ νοῦς μου ξαναγύριζε – κ' ἰδὲς θαυμάσιο πρᾶμα! –
 Ὅ, τι θωροῦσε ὁ λογισμὸς ἔπαιρνε σῶμα ὀμπρὸς μου,
 Ὅ ποῦ⁷ δὲν εἶναι πρόσκαιρο, σὰν τ' ἄλλα ἐδῶ τοῦ κόσμου.

.....
 ὦ! πᾶμε, ἀγάπη μου γλυκεριά! πᾶμε, ὁ καιρὸς μᾶς βιάζει!
 Δὲν εἶναι χόρτο ἢ λούλουδο ποῦ ἐκεῖ νὰ μὴ σὲ κρᾶζῃ·
 Ἐκεῖ ἀπὸ χρόνια ἡ μάνα σου καὶ ὁ δοξαστὸς σου κύρης
 Τὴ θεία φτεροῦγα τῆς ψυχῆς ἀκαρτεροῦν νὰ γύρῃς.
 Πᾶμε! – ὁ καλὸς Ἠγούμενος⁸ οἱ Κρητικοὶ μας ὅλοι
 Θὰ ἰδῇς ποῦ θᾶρχωνται συχνὰ στ' ὠραῖο σου περιβόλι,
 Καὶ θ' ἀγροικήσῃς ἀπ' αὐτοὺς, ποῦ γύρω μαζωμένοι
 Στὴ χλωρασιά⁹ θὰ κάθωνται, τί μάχαις ἔχουν γένη,
 Καὶ πόσα ἐβάναν αἵματα κάθε βουνὸ τῆς Κρήτης,
 Πρὶν σκύψῃ πάλε στὸ ζυγὸ τὴν ἔρμη κεφαλὴ τῆς.
 Π.Δ. Μαστροδημήτρης, *Ὁ Όρκος του Μαρκορά*, Εκδόσεις Κανάκη, σσ. 140-141.

1. Εὐδοκιά: το όνομα της αγαπημένης του Μάνθου
2. ἡ χαραίς: οι χαρές
3. ποῦ: που
4. ἐξάνοιξα: είδα, διέκρινα
5. ἀπέρνα: περνούσα
6. ποῦ ἔχαν μᾶς ἰδῆ: που μας είχαν δει
7. Ὅ ποῦ: που
8. Ἠγούμενος: ο ηγούμενος του Αρκαδίου
9. χλωρασιά: βλάστηση, πρασινάδα

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- Α1.** Ο Σολωμός ανήκει στη λεγόμενη Επτανησιακή Σχολή, της οποίας άλλωστε αποτελεί τον βασικό εκπρόσωπο. Τα κοινά θέματα της ποιητικής έκφρασης των Επτανησίων συνοψίζονται στη λατρεία της φύσης, της θρησκείας, της πατρίδας και της γυναίκας. Αυτά τα κοινά θέματα απαντώνται και στον Κρητικό. Πιο συγκεκριμένα:

- α. Η παρουσία των στοιχείων της φύσης καθώς και των φυσικών φαινομένων είναι κυρίαρχα σε ολόκληρο το πρώτο απόσπασμα: δεσπόζει η αναφορά στον ουρανό με τα αστροπελέκια και τις βροντές, στη φουρτουνιασμένη θάλασσα, στο ακρογιάλι και στα βουνά στα οποία αντηχούν οι αστραπές.
- β. Στο δεύτερο απόσπασμα στίχοι 2–3 προβάλλεται από τον αφηγητή η λατρεία της πατρίδας (στα πλαίσια του όρκου που δίνει για να πείσει για την αλήθεια των λεγομένων του) με τις αναφορές στις λαβωματιές που ο ίδιος έχει αποκτήσει κατά τη διάρκεια των απελευθερωτικών αγώνων, αλλά και στους νεκρούς συμπολεμιστές του που θυσιάστηκαν για την ανεξαρτησία της Κρήτης.
- γ. Επίσης, στο ποίημα (2[19] στίχοι 5-13) προβάλλεται το θέμα της θρησκείας, καθώς γίνεται αναφορά σε πολλές θέσεις και δοξασίες του Χριστιανισμού: Σάλλπιγγα, Δευτέρα Παρουσία, Κοιλιάδα Ιωσαφάτ, μεταθανάτια ζωή, Ανάσταση και ενσάρκωση των νεκρών, Τελική Κρίση κατά τη Δευτέρα Παρουσία, Παράδεισος.
- B1. α.** Βασικό γνώρισμα του σολωμικού έργου είναι η σύνθεση του φυσικού με το μεταφυσικό, που αντιστοιχεί στη σύζευξη του ορατού με το αόρατο, του πραγματικού με το φανταστικό, του εξωτερικού με το εσωτερικό, του κυριολεκτικού με το μεταφορικό.
- Χαρακτηριστικές εικόνες όπου εμφανίζεται αυτή η σύνθεση του φυσικού με το μεταφυσικό στοιχείο βρίσκονται στους στίχους 5-18 του 2[19] όπου ο αφηγητής παρουσιάζεται μέσα από εικόνες βιβλικές και υπερβατικές να συνομιλεί με τις εγερθείσες σκιές των θανόντων. Πιο συγκεκριμένα, στους στίχους 11-14 η κόρη εμφανίζεται συνδυασμένα και με τη σωματική και με την ασώματη παρουσία της. Οι τοπικοί και χρονικοί προσδιορισμοί (ψηλά, πρωί, θύρα) αλλά και τα φυσικά χαρακτηριστικά των ζωντανών (λουλούδια, κορμι, φωνή) συνδυάζονται με τη μεταφυσική υπόσταση (της τρέμαν, Ανάσταση): Ο κόσμος των νεκρών παρουσιάζεται όπως ο επίγειος και το παραδεισένιο τοπίο εγκοσμιώνεται. «Αντίθετες ροπές σμίγουν και στο σημείο της ιδεατής σμίξης αναμένεται η μεταθανάτια ερωτική συνάντηση του Κρητικού με τον κόρη» (Δ. Μαρωνίτης)
- Στους στίχους 10-14 του 3[20] εντοπίζεται άλλη μια εικόνα όπου η πραγματικότητα (το φυσικό) «ξετυλίξει» σταδιακά το μεταφυσικό (φανταστικό). Με μέσο το φεγγάρι (φυσικό στοιχείο) μεταβαίνει στη θεϊκή μορφή της οπτασίας, τη Φεγγαροντυμένη. Το οξύμωρο σχήμα του δροσάτου φωτός που «τρέμει» και η παρουσία της φεγγαροντυμένης που έχει «θεϊκιά θωριά» αλλά και μαύρα μάτια και χρυσά μαλλιά αποδίδουν με ενάργεια τη σύνθεση της φυσικής με τη μεταφυσική εμπειρία, την οποία επιδιώκει να αποδώσει η εικονοπλασία του Σολωμού στον «Κρητικό»
- B1. β.** Στους στίχους 5-18 του 2[19] η αφήγηση μεταφέρεται σε επίπεδο μεταφυσικό. Μέσα στο κλίμα της Παλαιάς Διαθήκης και της Αποκάλυψης του Ιωάννη, ο Κρητικός, όχι ως ήρωας πια αλλά ως κατοπινός αφηγητής, κάνει ένα άνοιγμα στο χώρο και το χρόνο (υπερβατικός χώρος Παραδείσου – άχρονος χρόνος της Δευτέρας Παρουσίας) αναζητώντας την αγαπημένη του μεταξύ των νεκρών-αναστημένων ψυχών για να κριθεί μαζί της στην Έσχατη Κρίση. Η παρέκβαση αυτών των στίχων, που συνιστούν παράλληλα και μια πρόδρομη αφήγηση δίνει έμφαση στην προσδοκία συνάντησης με τη νεκρή αγαπημένη και στη βεβαιότητα για κοινή αντιμετώπιση της Μέλλουσας Κρίσης η οποία θα οδηγήσει στην κατοπινή ένωση των δυο αγαπημένων μέσα στη μακαριότητα της αιώνια δικαίωσης. Κατά τον Ε. Καψωμένο, το «επεισόδιο» αυτό αντιστοιχεί εξ ορισμού σε μια τυπική δοκιμασία δικαίωσης όπου αναδεικνύονται οι άχρονες αξίες (το μοτίβο της δοκιμασίας ή ο «άξονας» της δοκιμασίας κατά τον Μαρωνίτη είναι το μοτίβο γύρω από όπου δομείται η αφήγηση σε όλο τον «Κρητικό»). Προβάλλεται έτσι το ιδανικό του Έρωτα εξαιτίας του οποίου οι ήρωες κερδίζουν την αιώνια ζωή και δικαίωση. Η αφήγηση εξάλλου ανάγεται σε μεταφυσικό επίπεδο προοικονομώντας και προϊδεάζοντας τον θάνατο της κόρης, ο οποίος θα συντελεστεί στο τέλος του ποιήματος, κάνοντας τον αναγνώστη να προεισπράξει εν μέρει το αρνητικό συναίσθημα του χαμού της αλλά και το θετικό συναίσθημα από τη δικαίωση του έρωτα που τους ενώνει παντοτινά- για αυτό και το τέλος είναι λιτό και απότομο. Μόλις λοιπόν θυμήθηκε (συνειρμικά από το στίχο 4) την κόρη πεθαμένη, ο Κρητικός ταράζεται και η αγάπη του ξεσπάει μέσα του με όλη την ορμή της δεν μπορεί λοιπόν παρά να οραματιστεί σε επίπεδο εξωπραγματικό και εσχατολογικό τον αιώνιο Έρωτα.
- B2.** Ανάμεσα στα πολλά εκφραστικά μέσα του 3 [20] εξέχουσα θέση κατέχει η επανάληψη της έννοιας της ησυχίας (στίχος 3: Ησύχασε και έγινε όλο ησυχία και πάστρα) με την οποία τονίζεται η γαλήνη που επήλθε στον εξωτερικό φυσικό κόσμο υποβάλλοντας έτσι την αλλαγή του σκηνικού από την τρικυμία στην απόλυτη νηνεμία. Το μοτίβο της ακινησίας και της απόλυτης γαλήνης αποδίδεται και με την αρνητική παρομοίωση των στίχων 7 -8 η οποία συνθέτει την εικόνα της απόλυτης γαλήνης που διαχέεται σε όλη την πλάση, όχι μόνο στην θάλασσα αλλά και στη στεριά, σε σημείο που να μην υπάρχει ούτε η παραμικρή κίνηση-πνοή του πιο μικρού εντόμου («Δέν εἶν' πνοή στὸν οὐρανὸ, στή θάλασσα, φουσώντας / Οὔτε ὅσο κάνει στὸν ἄνθρ' ἢ μέλισσα περνώντας»).
- Με την πολύπλοκη δομή του λόγου, γενικότερα στους στίχους 2 – 8 (όπου ενυπάρχουν και συνδυάζονται πολλά εκφραστικά μέσα όπως η μεταφορά, η προσωποποίηση, οι εικόνες κλπ) ο ποιητής αποσκοπεί στο να μεταδώσει τη μυστηριώδη και μεταφυσική εμπειρία που πρόκειται να ακολουθήσει. Πρόκειται ουσιαστικά για το λογοτεχνικό μοτίβο της σιγής του κόσμου πριν από ένα φοβερό συμβάν ή πριν από την «επιφάνεια», δηλαδή την εμφάνιση μιας θεϊκής μορφής σε θνητούς, ένα μοτίβο που εμφανίζεται και σε άλλα έργα του Σολωμού που διακρίνονται για το θρησκευτικό προβληματισμό τους. Με το μοτίβο της σιγής του κόσμου προοικονομείται η εμφάνιση της φεγγαροντυμένης στον ήρωα Κρητικό, η οποία όπως υποδηλώνεται στον στίχο 6 θα επιδράσει καταλυτικά όχι μόνο στον εξωτερικό κόσμο αλλά και στον εσωτερικό κόσμο του ήρωα μεταβάλλοντας το ήθος του.
- Γ1. α.** Ο ήρωας επικαλείται το καταστροφικό αστροπελέκι προσφωνώντας το «καλό» (δηλαδή φιλικό, ευνοϊκό) για να μπορέσει να διακρίνει την στεριά αλλά και την αρραβωνιαστικιά του ώστε να την σώσει ευκολότερα. Με το σχήμα του πλεονασμού (ξανάφέξε πάλι) τονίζεται η έντονη επιθυμία-ευχή του ναυαγού για την επίτευξη του στόχου του. Το

φυσικό φαινόμενο προσωποποιείται, στοιχείο παγανισμού διάχυτο στην ποιητική του Σολωμού, και ανταποκρίνεται επιβεβαιώνοντας το δίκαιο της προσπάθειας πέφτοντας τρεις φορές κοντά στην κοπέλα με μεγάλο θόρυβο. Έτσι ο αγνός έρωτας του ήρωα επιβραβεύεται από το θεϊκό στοιχείο.

- β. Μετά τον όρκο του Κρητικού ακολουθεί μια πρόδρομη αφήγηση που τον τοποθετεί στο χρόνο της Δευτέρας Παρουσίας. Μέσα σ' ένα απόλυτα μεταφυσικό πλαίσιο, οι νεκροί πληροφορούν τον Κρητικό, για τη χαρούμενη διάθεση της κόρης αλλά και την ανυπομονησία της για την ενσάρκωσή της. Η εν σαρκή ανάσταση νεκρών αποτελεί το επιστέγασμα της Ορθοδοξίας δικαιολογώντας έτσι τους χαρούμενους ψαλμούς της αλλά και τη βιασύνη της. Ο αναγνώστης ταυτόχρονα προιδεάζεται για τον θάνατο της αλλά και για τη λύτρωση που έρχεται με την ελπιδοφόρα Ανάσταση.

Δ1. Συγκρίνοντας τα δυο αποσπάσματα διαπιστώνουμε αρκετές θεματικές αναλογίες ανάμεσά τους, μια που ανήκουν και οι δυο ποιητές στην Επτανησιακή σχολή. Ενδεικτικά αναφέρουμε:

- ✓ Κοινό μοτίβο είναι αναμφίβολα η λατρεία της πατρίδας. Στον «Κρητικό» εντοπίζεται στο 2ο απόσπασμα, στ. 2-3 («Μα τες πολλές...πολεμώντας»), που αποτελεί μέρος του τριπλού όρκου του ήρωα προκειμένου να γίνει πιστευτός. Στον «Όρκο» του Μαρκορά ο ήρωας απευθυνόμενος στην ετοιμοθάνατη αγαπημένη του την προσκαλεί στον Παράδεισο, όπου μεταξύ άλλων θα την περιμένουν ο Ηγούμενος της μονής Αρκαδίου μαζί με άλλους νεκρούς κρητικούς («Πάμε!... κεφαλή της»)
- ✓ Και στα δυο αποσπάσματα προβάλλεται ο εξιδανικευμένος έρωτας. Στο 2ο απόσπασμα ο ήρωας αδημονεί να πεθάνει προκειμένου να συναντήσει την αγαπημένη του που είναι ήδη νεκρή (στ. 10, «Σαν πρώτα εγώ την αγαπώ και θα κριθώ μ' αυτήνη»). Ενώ, αντίστοιχα και η αγαπημένη του αναζητά εναγωνίως τον Κρητικό αφού έχει γίνει η συντέλεια του κόσμου προκειμένου να κριθούν μαζί. Στο απόσπασμα από τον «Όρκο» παρατηρούμε ότι ο Μάνθος αναζητά την αγαπημένη του («φωτούσα κάθε αστέρη», αναπολεί τις ευτυχισμένες στιγμές που πέρασαν μαζί εν ζωή («Τα πρώτα της αγάπης μας ευτυχισμένα χρόνια...χελιδόνια») και απογοητεύεται από τη μοναξιά που προκαλεί η απουσία της («Θλιμμένος... Στη μοναξιά τη θεία»)
- ✓ Το απόσπασμα από το ποίημα του Μαρκορά και το 2ο απόσπασμα (στίχοι 5-18) του Κρητικού τοποθετούνται σε έναν υπερβατικό κόσμο, όπου κυριαρχεί το μεταφυσικό στοιχείο. Πρόκειται για μια μεταφυσική εμπειρία που παραπέμπει στη Δευτέρα Παρουσία και στην ένωση των ψυχών των δυο αγαπημένων.
- ✓ Και στα δυο αποσπάσματα εμφανίζεται η προσωποποίηση των στοιχείων της φύσης και η επίκληση των ηρώων σ' αυτά. Στο 1ο απόσπασμα του «Κρητικού» ο ήρωας αναζητώντας σανίδα σωτηρίας απευθύνεται στα στοιχεία της φύσης επικαλούμενος το αστροπελέκι να φέξει για να εντοπίσει το ακρογάλι που θα του εξασφαλίσει τη σωτηρία, ενώ και στον «Όρκο» ο ήρωας απευθύνεται στο αστέρι («αστέρη»). Γενικότερα το θεματικό μοτίβο της φύσης και της ομορφιάς της εμφανίζεται και στα δυο αποσπάσματα. Στο 3ο απόσπασμα του «Κρητικού» παρουσιάζεται μια παραδεισένια εικόνα της φύσης, ενώ και στον Μαρκορά προβάλλονται τα «μύρια κάλλη» της φύσης.

Εκτός όμως από τις ομοιότητες τα δυο αποσπάσματα διαφοροποιούνται σε κάποια σημεία. Ενδεικτικά:

- ✓ Σκηνικό όπου διαδραματίζονται τα γεγονότα στον «Κρητικό» είναι το ακρογάλι, καθώς ο ήρωας και η αγαπημένη του είναι ναυαγοί και επιδιώκουν να το προσεγγίσουν για να σωθούν (απόσπασμα 1, στ. 1). Παρόμοια και στον «Όρκο» ο ποιητής αναφέρεται στο «περιγιάλι» το οποίο όμως στη δικιά του περίπτωση είναι ουράνιο.
- ✓ Στον «Κρητικό» και ιδιαίτερα στο 2ο απόσπασμα η αγαπημένη του ήρωα, η οποία δεν κατονομάζεται, έχει πρωταγωνιστικό ρόλο. Τα χαρακτηριστικά της όμως διαφαίνονται μέσα από το διάλογο του ήρωα, που την αναζητά, με τις ψυχές των νεκρών. Αντίθετα, στον «Όρκο» η Ευδοκία κατονομάζεται αλλά δεν δίνονται επιμέρους στοιχεία που συνθέτουν την εμφάνιση ή τον χαρακτήρα της.
- ✓ Στον υπερβατικό κόσμο ο ήρωας του Μαρκορά είναι μόνος του («μοναξιά τη θεία»), ενώ ο Κρητικός επικοινωνεί με τις ψυχές των νεκρών αναζητώντας την αγαπημένη του.
- ✓ Στον «Κρητικό» η φύση εμφανίζεται και με την άγρια μορφή της (1ο απόσπασμα) που τη συνθέτουν η τρικυμία, οι βροντές και οι αστραπές. Αντίθετα στον Μαρκορά η φύση παρουσιάζεται γαλήνια.

Επιμέλεια

Κόρκακα Σάνδη • Λέκκας Αστέριος